

PPT-lederkonferansen 2025

**Barn og unge med nevrotilstander og skolefravær.
Hvordan jobber Statped på individ- og systemnivå?**

Kristine Damsgaard

Seniorrådgiver, avdeling sammensatte lærevansker

Elevene har omfattende vansker

ADHD

Tourettes
syndrom

Autisme

DLD (tidligere
spesifikke
språkvansker)

Lærevansker

Dysleksi

OCD
(tvang)

Angst

Søvn/
spisevansker

Depresjon

Andre
psykiske
lidelser

Elevenes situasjon

- Skjulte funksjonsnedsettelse
- Stor grad av komorbiditet
- Ekspert på maskering
- Historikk med mobbing
- Variasjon i dagsform
- Opplever lite/ingen mestrings
- Kronisk stress
- Psykisk uhelse
- Langvarig ufrivillig skolefravær
- Få relasjoner til lærere og medelever
- Opplevelse av annerledeshet
- Lav livskvalitet
- Utenforskap

Vi lever i et samfunn som setter høye krav til:

- Eksekutive funksjoner
 - Kognitiv fleksibilitet
 - Impulskontroll
- Språklige ferdigheter
- Sosiale ferdigheter
- Tilpasning til sensoriske inntrykk

Årsaker til fravær hos elevgruppen

- Mismatch mellom skolens krav og forventinger til eleven og elevens muligheter for å innfri:
 - Faglige krav
 - Sosiale krav
- Opplevelse av å ikke lykkes på skolen
- Lav mestringstillit
- Manglende trygghet
- Angst, kronisk stress og ufrivillig fravær

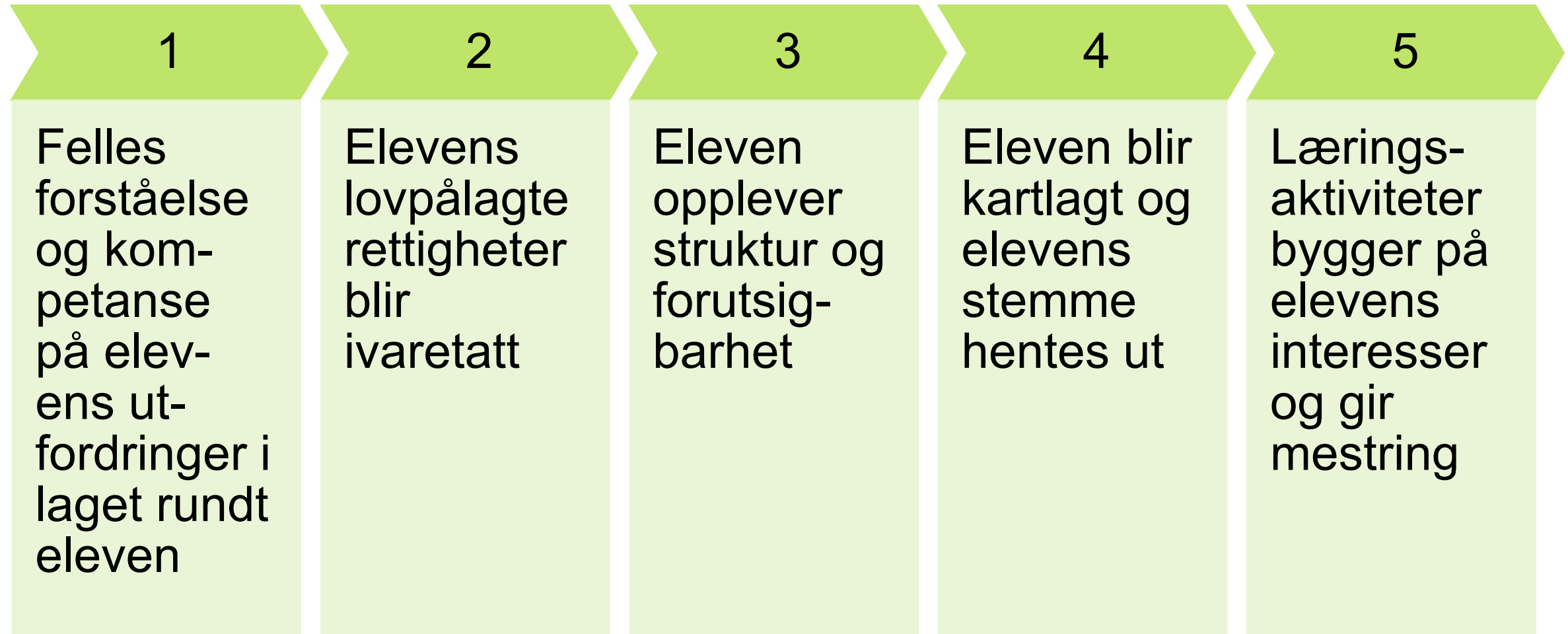
Hvordan Statped jobber

Skreddersøm

- Jo høyere grad av kompleksitet elever med skolefravær har, jo mer skreddersøm trenger de for at tiltakene skal lykkes (Stromberg m.fl. 2022).
- Elevene som henvises Statped vil trenge høy grad av individuell tilrettelegging for å kunne tilbakeføres inn i et opplæringstilbud

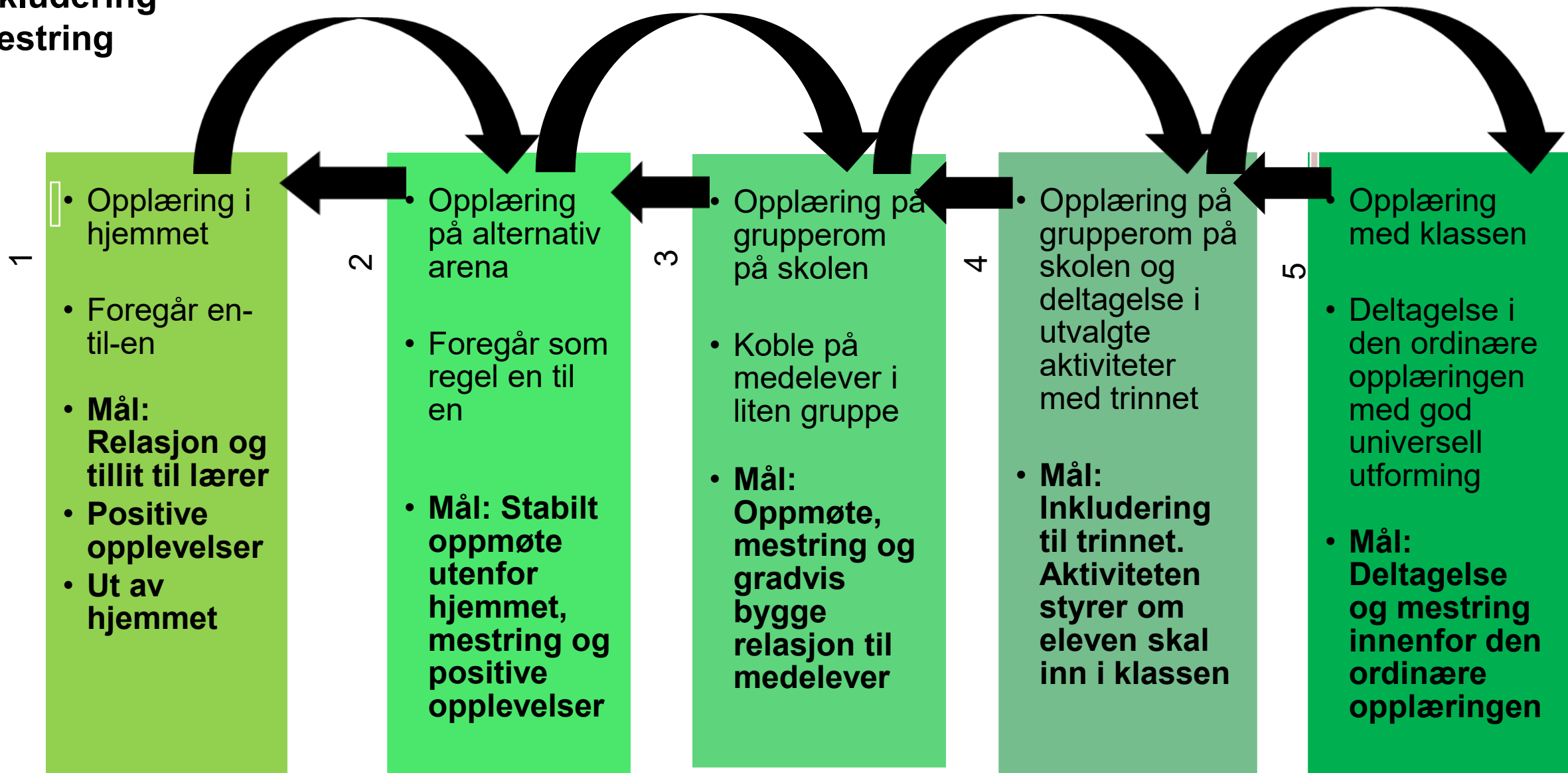

5 kriterier for å lykkes:

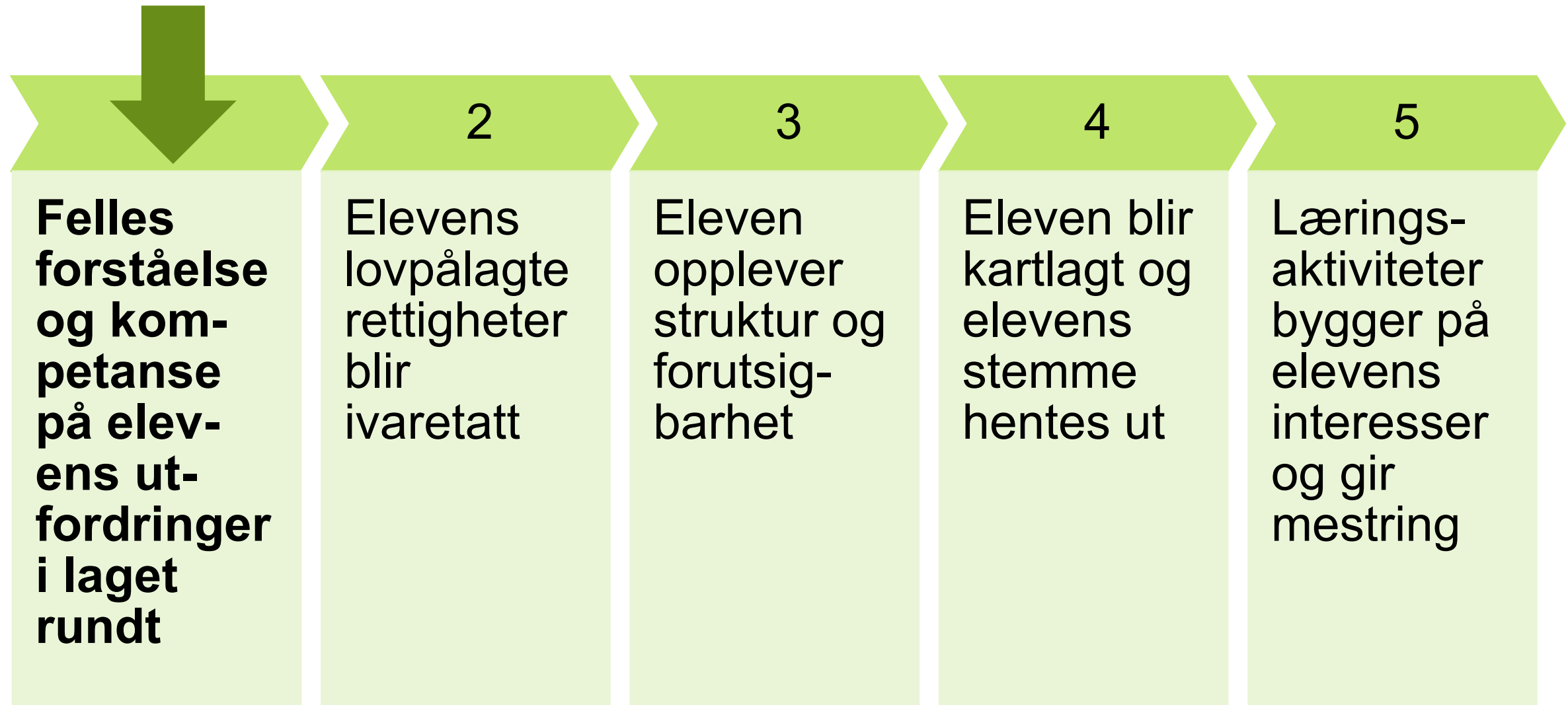

Relasjon
Inkludering
Mestring

RIM-modellen

5 kriterier for å lykkes:

Styrker og interesser

Slalom

Gaming

Familien

Kyr

Opptatt
av å ha
venner

Hjelpsom
og snill

Gårds-
arbeid

Svømme-bade

Elevene har omfattende vansker

ADHD

Tourettes
syndrom

Autisme

DLD (tidligere
spesifikke
språkvansker)

Lærevansker

Dysleksi

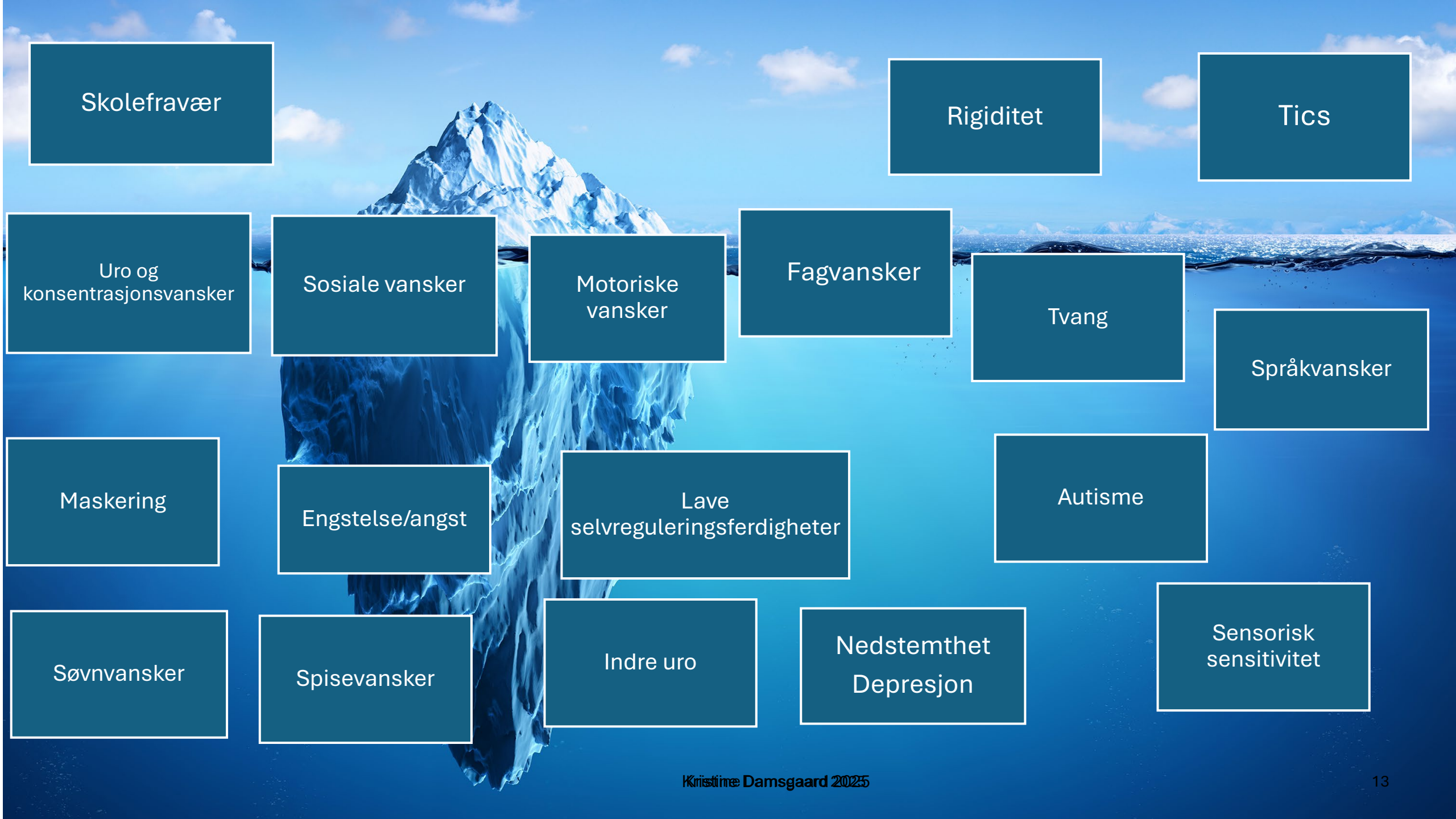
OCD
(tvang)

Angst

Søvn/
spisevansker

Depresjon

Andre
psykiske
lidelser

An iceberg floating in the ocean under a blue sky with clouds. The tip of the iceberg is above the water line, while the much larger base is submerged. Various mental health symptoms are listed in teal boxes around the iceberg. Above the water line are 'Skolefravær', 'Rigiditet', and 'Tics'. On the water line are 'Uro og konsentrasjonsvansker', 'Sosiale vansker', 'Motoriske vansker', 'Fagvansker', 'Tvang', and 'Språkvansker'. Below the water line are 'Maskering', 'Engstelse/angst', 'Lave selvreguleringsferdigheter', 'Autisme', 'Søvnvansker', 'Spisevansker', 'Indre uro', 'Nedstemthet Depresjon', and 'Sensorisk sensitivitet'.

Skolefravær

Rigiditet

Tics

Uro og
konsentrasjonsvansker

Sosiale vansker

Motoriske
vansker

Fagvansker

Tvang

Språkvansker

Maskering

Engstelse/angst

Lave
selvreguleringsferdigheter

Autisme

Søvnvansker

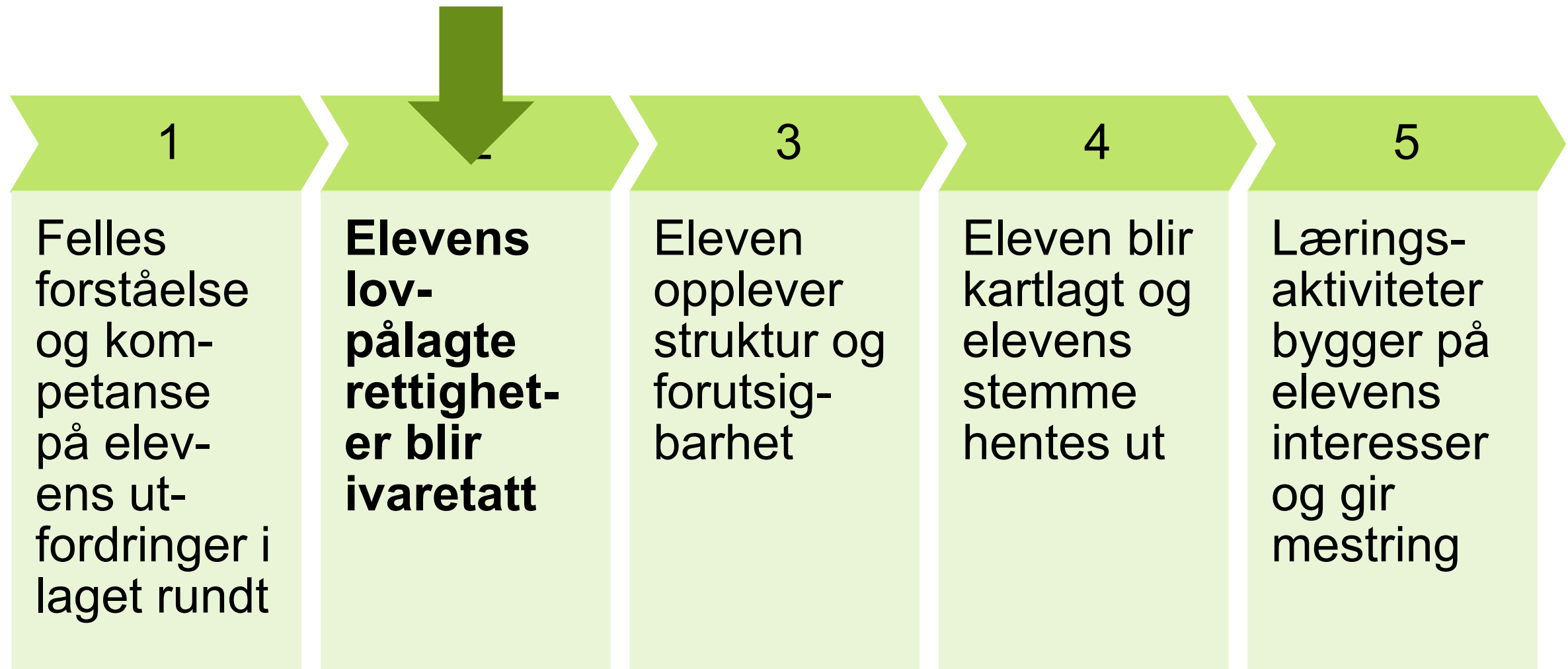
Spisevansker

Indre uro

Nedstemthet
Depresjon

Sensorisk
sensitivitet

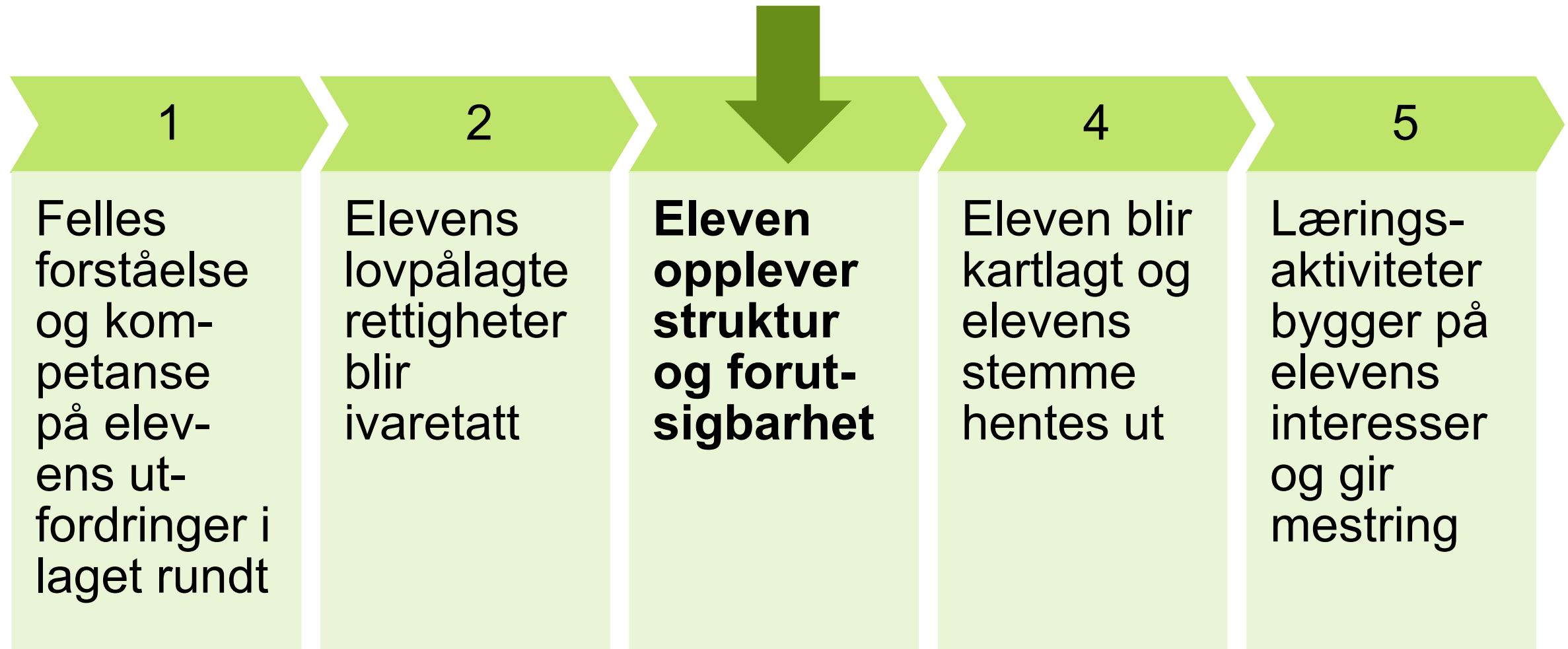
5 kriterier for å lykkes:

Opplæring er en menneskerett!

5 kriterier for å lykkes:

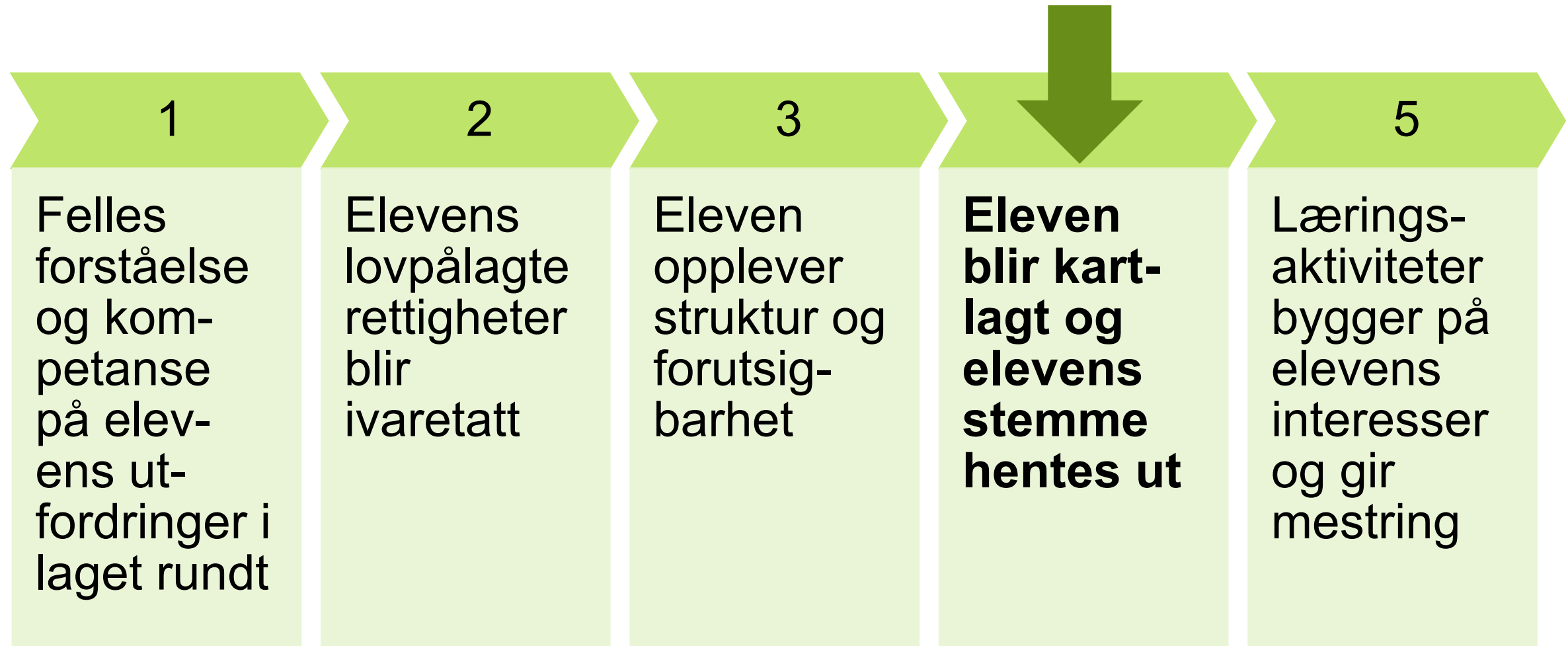
Struktur og forutsigbarhet. De 7 H-ene:

1. Hva skal jeg gjøre?
2. Hvor skal jeg være?
3. Hvorfor skal jeg gjøre det?
4. Hvem skal jeg være sammen med?
5. Hvordan gjør jeg det?
6. Hvor lenge skal jeg holde på?
7. Hva skjer etterpå?

5 kriterier for å lykkes:

Områder som må kartlegges

Interesser
og styrker

Diagnoser
Eksekutive
funksjoner

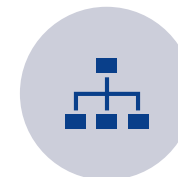
Sensorisk
sensitivitet

Sosial
kompetanse

Stressfaktorer og
triggere i miljøet

Behovet for
struktur og
forutsigbarhet

Evner,
lærevansker,
ADL-
ferdigheter

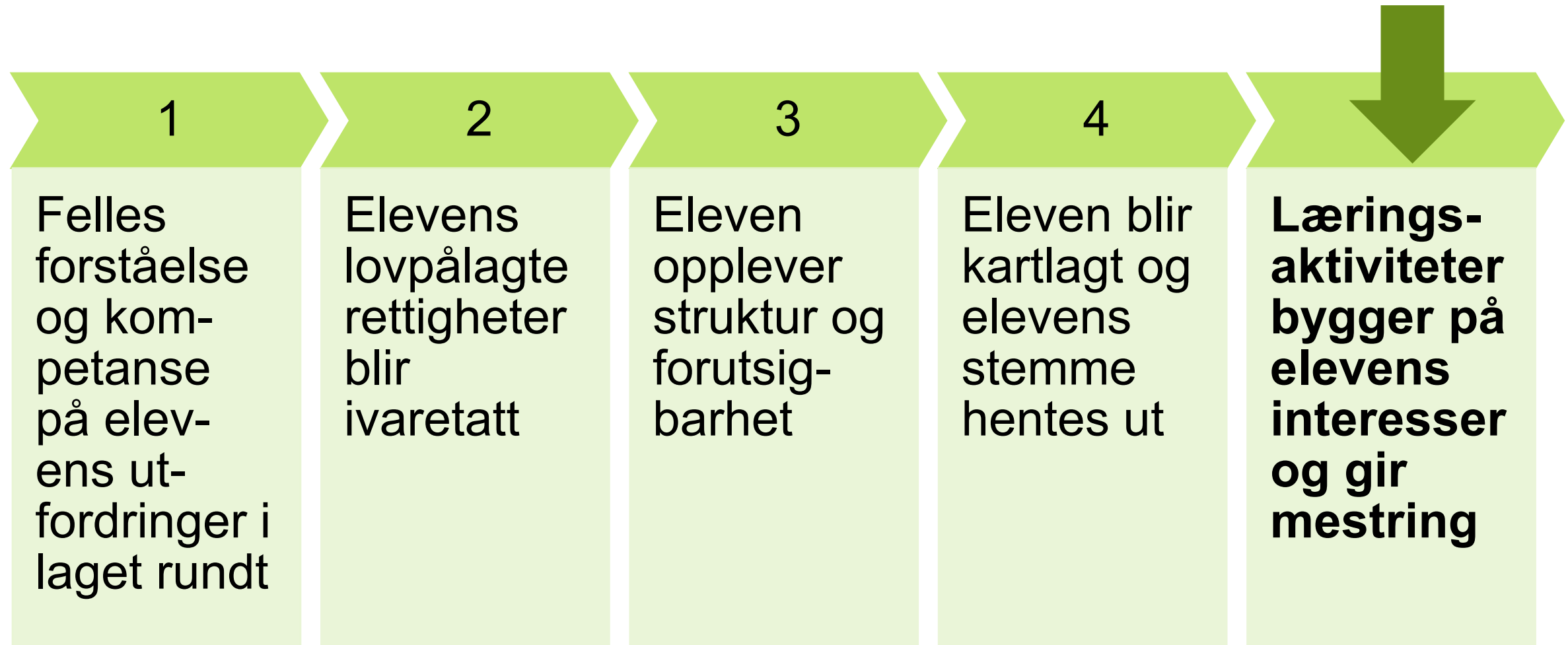

Tilleggs vansker
(mat, søvn, angst,
tvang, annet)

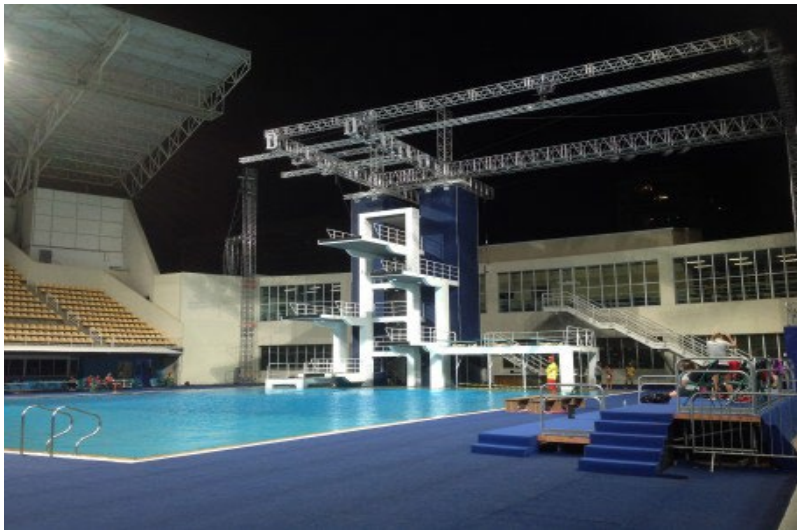

Motorisk
fungering og
behov for
bevegelse,
pauser etc.

5 kriterier for å lykkes:

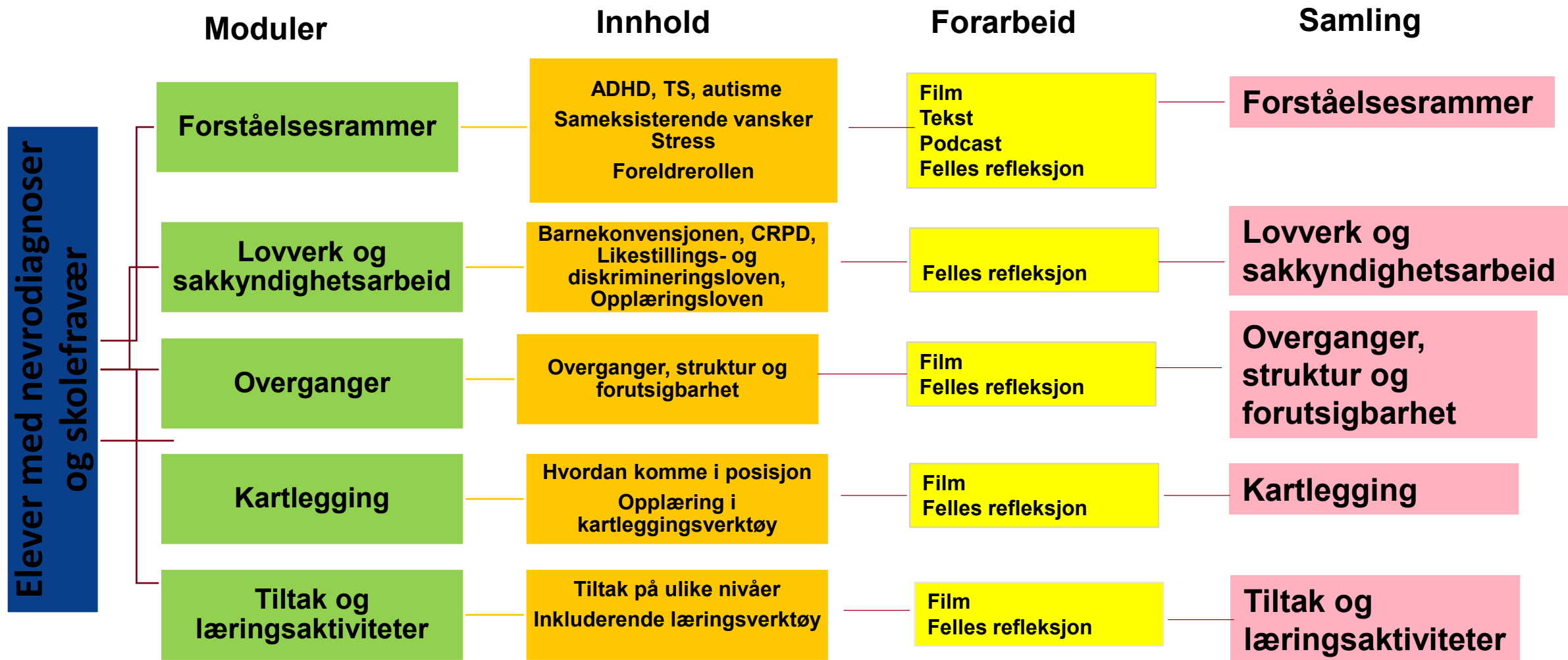
Læringsaktiviteter

Systemnivå:
Kompetansepakke om skolefravær hos elever med
nevrodiagnoser

Kompetansepakke om skolefravær hos elever med nevrodiagnoser

Oppsummert

- Elevgruppe med stor grad av komorbiditet i diagnoser
- Komplekst vanskebilde
- Skjult funksjonsnedsettelse – overvurdert og ikke forstått
- Felles forståelse og kompetanse i laget
- Sikre elevens rettigheter mht. opplæring
- Elevens interesser – mestring
- Få frem hele bildet
- Skreddersøm

kristine.damsgaard@statped.no

Statped.no

Referanser

- Munkhaugen, E.K., Gjevik, E., Pripp, A.H., Sponheim, E. & Diseth, T.H. (2017). *School refusal behaviour; Are children and adolescents with autism spectrum disorder at a higher risk? Research in Autism Spectrum Disorder*, 41, s.31-38.
- Gustafsson, P., Proczkowska, M., & Karlsson, A. (2022). Executive functioning in everyday life in youth with attention-deficit/hyperactivity disorder and autism spectrum disorder. *International Journal of Disability, Development and Education*, 69(6), 2040–2053.
<https://doi.org/10.1080/1034912X.2022.2095360>
- Stromberg MH, Rubstova A, Sales J, McGee R. (2022) Impact of Developmental Disability on Frequent School Absenteeism in US Children Aged 6 to 17 Years: *National Survey of Children's Health, 2016 to 2017. J Sch Health. 2022; 92: 681-691.* [Impact of Developmental Disability on Frequent School Absenteeism in US Children Aged 6 to 17 Years: National Survey of Children's Health, 2016 to 2017 - PubMed](#)